

DIALOGKORT OM SEKSUALUNDERVISNING PÅ FGU

ARBEJDSARK

SEKSUALUNDERVISNING VS. SEKSUALVEJLEDNING

Cecilie har lige afsluttet en seksualundervisning, og efter timen kommer en elev hen til hende, og fortæller at hun er bange for, at hun er gravid. Cecilie vil selvfølgelig gerne hjælpe eleven, men er i tvivl om hvordan, og hvor grænserne går for, hvad hun som lærer må involvere sig i.

- Hvordan kan du vurdere, hvor grænsen går for, hvad du kan og bør hjælpe med i forhold til, hvad der er dit ansvar og kompetencer som lærer?
- Hvem kan du vende din tvivl med?
- Hvem kan du viderehenvise eleven til?
- Hvordan kan du på en anerkendende måde vise eleven videre til en anden, som kan hjælpe?

UNDERVISNINGSDIFFERENTIERING

Iris planlægger seksualundervisning til et af sine hold. Hun oplever at eleverne er meget forskellige steder i deres udvikling og har meget forskellige erfaringer med bl.a. sex, og er i tvivl om, hvordan hun får alle med.

- Hvordan kan man inddrage eleverne i planlægningen af seksualundervisning, så emner og tilgange bliver relevante og vedkommende?
- Hvordan kan undervisningen differentieres, så alle elever kan få gavn af den?
- Kan der være særlige udfordringer ved at differentiere seksualundervisning sammenlignet med undervisning i andre fag/emner?

NYE PRONOMINER

En elev i Samirs klasse er nonbinær og har i en praktikperiode skiftet navn og ændret sine pronominer til "de/dem/deres". Samir vil rigtig gerne vise eleven, at han respekterer deres nye pronomen, men er i tvivl om, hvordan han kan gribe det an på en god måde.

- Hvad tror du Samir bliver nervøs for at gøre eller sige forkert?
- Hvad kan man gøre, hvis man kommer til at bruge elevens gamle navn eller det forkerte pronomen?
- Hvordan kunne du som lærer vise din støtte og anerkendelse til eleven?
- Hvad kunne du gøre, for at sikre at de andre elever respekterer elevens nye pronomen?

PRIVAT ELLER PERSONLIG

Dorthe underviser i Identitet og medborgerskab og har en god relation til sine elever. Hun vil gerne undervise i seksualundervisning, men kan blive bekymret for, om eleverne kan finde på at stille lidt for nærgående spørgsmål til hendes privatliv, og hvordan hun skal håndtere det, hvis de gør.

- Hvordan kan du som lærer være personlig, uden at være privat? Og hvad er forskellen?
- Hvordan kunne Dorthe sætte grænser for, hvad hun vil tale med eleverne om, uden at virke hård eller lukket?
- Hvad er udfordrende for dig, ved at skulle tale om seksualitet?
- Hvilke aftaler kan man som lærer lave med eleverne, som kan skabe et trygt rum for både lærer og elever, inden undervisningen går i gang?

KOMPETENTE UNGE KAN GODT MANGLE VIDEN

Anders planlægger et forløb om følelser og grænser til sine elever. Han oplever at eleverne har et stort behov for at lære mere om grænser, og han vil gerne beskytte dem mod at få dårlige oplevelser med at få overskredet deres grænser, eller overskride andres. Han er i tvivl om, hvordan han kan tilrettelægge seksualundervisning, som både tager højde for at eleverne er eksperter i deres eget liv og samtidig støtter dem, der hvor de mangler kompetencer.

- Hvad kan gøre, at man som lærer kan få trang til at beskytte eleverne mod dårlige oplevelser? Og kan man det?
- Beskriv med jeres egne ord, hvad det at være "kompetent" betyder.
- Hvordan kan man tilrettelægge seksualundervisning, som støtter elevernes ret til at bestemme over deres egen krop?

FOR GRÆNSEOVERSKRIDENDE?

Yasmin har oprettet et fag om seksualundervisning, og vil gerne have fokus på en masse positivt ved seksualitet; blandt andet flirt, lyst og begær. Men i undervisningen lægger hun mærke til, at eleverne er stille, akavede og uengagerede – stik imod hendes forventning. Derfor overvejer hun om det er for pinligt eller grænseoverskridende for eleverne at tale med hendes som lærer om sex m.m., selvom hun selv har det afslappet med at tale om seksualitet og sex.

- Hvad tror du elevernes tavshed og akavethed handler om?
- Hvordan kunne Yasmin rammesætte undervisningen, så eleverne har mulighed for at lytte aktivt, uden at deltage, hvis et emne er for grænseoverskridende for dem?
- Er der nogle emner i seksualundervisning som kan være oplagte for lærere at tage op, og andre som er mere oplagte at få eksterne undervisere til at stå for – hvilke og hvorfor?

HVORDAN BLIVER MAN TRYK VED AT SNAKKE OM SEKSUALUNDERVISNINGENS EMNER?

Ledelsen på Stefans skole har besluttet at skolen skal være bedre til at gribe, når eleverne tager emner som sex, prævention, kærester, grænser m.m. op, uanset om det er i undervisningen, i frikvarteret eller i forbindelse med vejledning. Stefan sidder med i arbejdsgruppen, og er i tvivl om, hvordan de kommer i gang, og hvordan de kan sikre, at det ikke bliver grænseoverskridende for hverken elever eller lærere.

- Hvilke emner indenfor seksualundervisning fylder meget for jeres elever?
- Hvilke emner er for grænseoverskridende for dig som lærer at undervise i eller tale med elever om?
- Hvilke emner tror du kan være for grænseoverskridende for dine elever at tale med en lærer om?
- Hvordan kan man som personalegruppe forberede sig, så flest mulige lærere føler sig trygge ved at kunne lave seksualundervisning eller gribe samtaler med elever?
- Hvor kan du søge sparring og viden?

RELIGION

Selma har flere gange prøvet at lave seksualundervisning på sine hold, men nogle af eleverne mener at det er i strid med deres religion at tale om bl.a. sex, køn og prævention. Eleverne reagerer stærkt på selve det sprog for kønsdele, som Selma bruger, selvom hun gør sig umage med at holde det neutralt, og mange gange har forklaret, at det er vigtigt for eleverne at kende deres krop. Selma vil naturligvis gerne respektere elevernes grænser, men er ærlig talt også frustreret over elevernes forbehold.

- Hvordan kan Selma anerkende alle elever, og samtidig sikre at ingen bliver udskammet eller diskrimineret på baggrund af religion, kønsidentitet, seksualitet eller andet?
- Hvordan kan du som lærer håndtere dine egne holdninger og reaktioner, så du ikke selv kommer til at dømmes eller diskriminere de elever, du er uenig med (uanset om det handler om religion eller andet)?
- Hvordan kan eleverne inddrages i at beslutte hvilke ord for fx kønsdele eller sex, der bruges i undervisningen?
- Hvor eller hos hvem kan du som lærer hente sparring?

FORSKELLIGE MÅDER AT HAVE SEX PÅ

Lene har netop afholdt undervisning om sex og prævention med et af sine hold. Der var en god stemning i gruppen og de fik nogle gode og åbne snakke især om vigtigheden af at bruge kondom. Efter undervisningen vender Lene undervisningen med en kollega, som fortæller at en af eleverne jo er biseksuel og spørger derfor om de også talte om prævention for kvinder, der har sex med kvinder. Lene føler sig lidt overrumplet, dels fordi hun ikke havde overvejet at nogle af hendes elever ikke var heteroseksuelle og dels fordi, hun er usikker på, om to kvinder egentlig kan smitte hinanden med en sexsygdom.

- Hvordan kan man arbejde med sex og prævention på en måde, der afspejler mange forskellige seksualiteter og måder at have sex på, uden at det kommer til at handle om elevernes privatliv og personlige erfaringer?
- Hvordan kan man udfordre sine egne forventninger til elevernes seksualitet?
- Hvor kan man søge mere viden om prævention og sexsygdomme?

SAMTYKKE-KULTUR PÅ SKOLEN

Flere af Leylas elever bryder sig ikke om at de andre elever rører ved dem, hvilket står i modsætning til den "nusse-kultur" der er på mange af holdene. Leyla kan se, at eleverne ikke spørger, inden de nusser, og de elever, der ikke bryder sig om det, har svært ved at få det sagt, så de reagerer ved at forlade undervisningen. Leyla vil gerne have en snak med eleverne om, hvordan de kan kommunikere om samtykke og hvordan man kan sige eller vise, hvad man har lyst til eller ikke har lyst til. Hun er i tvivl om, hvordan hun skal gribe det an, uden at nogen skal føle sig udstillet.

- Kan du komme med eksempler, hvor nogle elever har lykkedes med at spørge om eller udtrykke samtykke og det blev taget godt imod?
- Hvordan kan man tale med eleverne om samtykke, uden at det nødvendigvis handler om samtykke i forhold til sex?
- Hvad kan du gøre, hvis du gerne vil klædes bedre på med viden om samtykke?